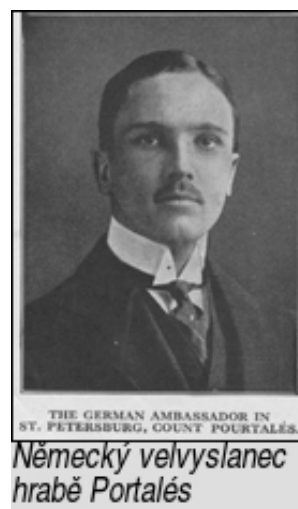

Ráno 1. srpna Nikolaj II přijal německého velvyslance. Důrazně trval na tom, že mobilizace nepředstavuje pro Německo žádnou hrozbu a že nemá dále jakékoliv nepřátelské úmysly. Bylo by rovněž nemožné mobilizaci okamžitě zastavit, kvůli rozsáhlosti území. Portalés rychle předal podstatu rozhovoru do Berlína. Němci již nevěřili ani slovu a ve skutečnosti ruská mobilizace pokračovala druhý den. Podle ruských předválečných plánů – které byly Berlínu velmi dobře známy – by byla 15. dne ruská armáda připravená na útok.

Onoho večera učinil císař rozhodnutí. Německý velvyslanec, hrabě Portalés, zašel na ruské ministerstvo zahraničí. „Aniž by dal Sazonovovi čas říct jediné slovo,“ napsal ve svých pamětech Moris Paleologue, když připomínal Sazonovova vlastní slova, „(Portalés) řekl chvatným třesoucím se hlasem „souhlaste s demobilizací! Souhlaste s demobilizací! Souhlaste s demobilizací!““

Pak se německý velvyslanec zeptal, jestli má ruská vláda v úmyslu dát příznivou odpověď na žádost o zastavení mobilizace z předešlého dne. Sazonov řekl ne. Když se zeptal ještě dvakrát, jestli Rusko zruší mobilizaci, předal Portalés Sazonovovi vyhlášení války. Byl tak nervózní, že předal dvě verze dokumentu.

To byla formální část. Velkovévoda Konstantin Konstantinovič zaznamenal neformální stránku, kdy zapsal slova Nikolaje II do svého deníku. Pozdě večer 1. srpna car, když dostal německé vyhlášení války, odeslal dlouhý telegram anglickému králi. Ospalý král ve 2 hodiny ráno odešel na šálek čaje s královnou. Vykoupal se a odešel do ložnice, kde ho dohonil sluha. V rukách měl telegram od Wilhelma II. Poté, co již vyhlásil válku, dovolával se míru a žádal o zastavení nepřátelských akcí! Propast se otevřela a císař již mohl vidět dno a pokusil se o poslední zoufalý čin, jak je zachránit oba. Nikolaj mu neodpověděl.

Za provádění vlastních mobilizačních plánů čelili Němci podobnému problému, jako ruský generální štáb: mohli mobilizovat pouze proti Rusku a Francii zároveň. Aby ujistil Angličany a omezil válku Německa na Rusko, poslal císař Wilhelm telegram britskému králi Georgovi. Jeho cílem bylo dosvědčit, že Němci se řídí radou sira Greye:

„Z technických důvodů musí má mobilizace, oznámená dnes odpoledne, postupovat na dvou frontách – východní a západní – podle metodiky. Je nemožné ji zrušit, a z tohoto důvodu se omlouvám, že tento telegram dorazil pozdě. Ale pokud mi Francie projeví svoji neutralitu, zaručenou britskou flotilou a armádou, pak se, samozřejmě, zdržím napadení Francie a nasadím své síly jinde. Doufám, že Francie nebude znepokojena. Mé jednotky na hranicích budou telegraficky a telefonicky informovány, aby se zdržely vstupu do Francie.“

Německo vyhlásilo válku pouze Rusku. Sir Grey může jít spát. Odvedl v posledních dnech skvělou práci a je pravděpodobně neskutečně unaven. Navíc to byla další příležitost pro hlavního britského diplomata jak neriskovat a zaručit, že Německo směřuje potřebným směrem: válčit pouze s Ruskem!

Londýn odeslal do Berlína dvě depeše, s malým časovým odstupem. První informovala o bezpečnostních zárukách Británie Belgii. Německý velvyslanec Lichnowsky pak poslal vlastní telegram. Velvyslanec informoval, že britský ministr zahraničí sir Edward Grey slíbil, že zamezí Francii připojit se k válce, za předpokladu, že samotné Německo ji nenapadne. Tato depeše způsobila v Berlíně radostné oživení! Zdálo se, že strašlivé válce na dvou frontách se lze vyhnout, a možná i samotné válce, protože Rusko by bylo mnohem

smířlivější, kdyby vědělo, že bude bojovat samo.

Ale skutečnost císaři rychle zkazila náladu. Plánované akce vedení německé armády dokonale ilustrovaly, proč sir Grey tak trval na tom, aby Německo bojovalo jen s Ruskem. Je to celkem prosté. Jeden z hlavních vojenských vůdců Německa, generál Erich Ludendorff, vystihl problém jasně a jednoduše: „Útočit na Rusko, zatímco by se bránil západ ve stávající situaci, by znamenalo, jak ukázalo mnoho válečných her, vleklou válku, a takový plán byl tudíž generálem hrabětem von Schlieffenem odmítnut.“

Ukvapené vyhlášení války Rusku způsobilo ve vedení branné moci velké překvapení. Podle všech jeho pečlivě vytvořených plánů mělo Německo zaútočit nejdříve na Francii! Nechápage akce své vlády velitel německého námořnictva, veloadmirál von Tirpitz, napsal: „Jakýkoliv náznak důvodu, proč jsme nejdříve vyhlásili válku, pro mne zůstává neznámým. S veškerou pravděpodobností jsme to učinili z formální právní pečlivosti. Rusové začali válku bez jejího vyhlášení a my jsme věřili, že obrana je nemožná, aniž bychom ji vyhlásili sami.“

Napadení Ruska v první fázi války bylo něco, co Němci udělat nemohli, nechtěli a nebyli připraveni udělat. Abychom to pochopili, musíme prozkoumat německý válečný plán. Ten byl znám jako „Schlieffenův plán“, po náčelníkovi generálního štábu, který „odmítl“ myšlenku napadení Ruska. Tento plán zněl:

1. Válka s Francií je nevyhnutelná.
2. Za stávajících politických podmínek to může být jen válka na dvou frontách.
3. Jediným způsobem, jak zvítězit, je porazit nepřátele jednoho po druhém.
4. Rychlé vítězství nad ruskou armádou je nemožné, kvůli ruským podmínkám a jeho terénu.
5. Následně by měl být úder proveden na Západě, protože Východ se brání.
6. Francouzská armáda musí být poražena před plným nasazením ruské armády.
7. Francouzské frontové pevnosti nelze rychle zničit, proto musí být obejity.
8. Takovéto obejití je možné jedině přes území neutrální Belgie a Švýcarska. Vzhledem k jejich terénu je posledně uvedená možnost nepřijatelná.

A tak fajnová německá vojenská logika poskytla nezbytnost úderu na Francii – a nejen na Francii, ale i na Belgii, porušením její neutrality! Dává to smysl, protože Francie byla skutečným nepřítelem Německa, a tak německý generální štáb plánoval nejdříve její porážku. Pro Němce představovalo Rusko druhotné riziko, pokud začne válka na východní frontě, je lepší přejít do defenzívy. Takže se ukazuje, že, sama o sobě, by německá armáda začala se zničením Francouzů, ne Rusů, prostě proto, že Německo se na to připravovalo více než 20 let, a nemohlo to změnit za den.

Špionáž vždy existovala, takže závěry von Schlieffena nebyly tajemstvím. To, že Němci by porušili neutralitu Belgie, bylo naprosto jasné. To je důvod, proč Londýn přišel se zaručením neutrality Belgie předtím, než vypukly nepřátelské akce. Byla to další z připomínek toho, jak mělo Německo jednat řádně. Porážka Francie visí na cestě přes Belgii, ale v takovém případě by Anglie vstoupila do války. Pokud Berlín chtěl, aby Britové zůstali neutrální, muselo by udeřit na východě, v rozporu s německými plány, v rozporu se selským rozumem, v rozporu se vším! Pouze zatlačením Německa do kouta bylo možné zajistit, že opravdu začne válčit

s Ruskem.

Přesně to se sir Grey pokoušel udělat. Nikdo mu nemohl zaručit, že ruská armáda, stále nepřipravena, napadne Německo sama. Nebylo možné doufat, že Nikolaj II poskytne takovýto dárek (ačkoliv ve skutečnosti by přišel). V Londýně nebyli žádní hlupáci, dokonale chápali, že nejchytřejší věcí pro carskou vládu by bylo připravit se na válku, ne skutečně bojovat, a tiše sledovat německo-francouzskou potyčku na hranicích – formálně se připravit na bitvu, ale ve skutečnosti se jí vyhnout. Tím by byli Francouzi oslabeni, a nakonec poraženi, protože Rusko zastávalo opatrný postoj. Válka, která by takový výsledek přinesla, nebyla vůbec to, co její organizátoři chtěli! Německo by se pak mohlo s Ruskem usmířit, takže k dalšímu konfliktu s Petrohradem by nedošlo. Pak by nedošlo k žádnému světovému kataklyzmatu, žádnému moři krve, k žádné revoluci v Berlíně a Petrohradě! To nesmělo být dopuštěno: Německo a Rusko se měly vzájemně zničit. To je důvod, proč Britové tlačili Němce k vyhlášení války jen Rusku.

Ve vedení branné moci panuje silné rozčarování. Císař vojákům nevysvětlil podvodnou hru Anglie, která doslova tahala Německo za uši na východ. Proto chování vlády racionálně uvažující německé generály a admirály šokovalo. Věděli velmi dobře, že tento plán nevyžadoval nějakou zvláštní potřebu ukvapeného vyhlášení války Německem. Vyžadoval rychlé zahájení nepřátelských akcí proti Francii. Německo by mělo z jakéhokoliv zpoždění bojů na východě prospěch. Proč na sebe brát ostudu vyhlášení války a útočení, když Německo napadení Ruska neplánovalo? Proč vyhlašovat válku vládě, proti které jste plánovali se jen bránit?

Nejlegračnejší věcí je, že téměř všichni historici píšící o první světové válce pokládají přesně tutéž otázku, všichni. Ale ani jeden z nich neodpovídá. Protože hledají odpověď v Berlíně, zatímco se nachází v kuloárech britského ministerstva zahraničí!

Tato situace se stala patem. Ve vojenské historii to vždy probíhalo takto: nejdříve mobilizace, pak vyhlášení války, a teprve potom boj. Pro Němce v r. 1914 to bylo obráceně: nejdříve přerušování diplomatických vztahů, pak prvního srpna začíná mobilizace. Žádný boj. Naopak, po mobilizaci zaujali Němci obrannou pozici. Nesmysl! Proč pak vyhlašovali válku, když se mohou bránit, aniž by ji vyhlásili?!

To je obecně bezprecedentní příklad: před oním dnem bylo vyhlášení války vždy výsadou útočící strany. Jde o to, že agresor vyhlásí nepřátelské akce, aby se mohl vrhnout na svoji oběť „s klidným svědomím“. V r. 1914 udělali Němci všechno špatně: podle plánu mělo Německo porazit Francii, ale vyhlásilo válku Rusku. Chování Němců vypadá jako naprosté idiotství – až na jedno: člověk musí zapomenout na „náznaky“ sira Greye. Naopak, bere-li je na zřetel, musí člověk souhlasit, že Němci nemohli udělat jinak nic.

Nicméně zatímco císař mluvil se svými generály, starý německý předválečný mobilizační plán byl dokončen a armáda se nadále shromažďovala na západě, místo na východní hranici. Šéf německého generálního štábu Moltke se pokusil svému panovníkovi vysvětlit zjevnou pravdu. Pokud by se německá armáda přesunula na východ, bylo by Německo zcela nechráněno, pokud by se Francie rozhodla zaútočit!

To byl pádný argument. Po tolika kličkách Angličanů a podivném chování Rusů nebylo možné věřit nikomu. Zde Moltke vynesl svoji poslední kartu. V souladu se Schlieffenovým plánem se již německá 16. divize přesunovala k Lucembursku a brzy měla překročit hranice. Císař a jeho kancléř zpanikařili a požadovali zastavení těchto jednotek, aby nebyla porušena neutralita Lucemburska a Británie se k válce nepřipojila. Dokázali tuto divizi zastavit doslova kilometr před hranicí. Ale pak přišel z Londýna další telegram, tentokrát od krále George. Byla to odpověď na depeši císaře. Britský panovník sdělil, že o žádných britských zárukách ohledně francouzské neutrality nic neví.

Zoufalství v kleštích se ocitnuvšího Wilhelma II ho donutilo poslechnout sira Greye a vyhlásit

válku Rusku, avšak, samozřejmě, doufal, že konflikt bude omezený, ale pak Londýn změnil postoj opět a odmítl převzít zodpovědnost za to, že Francie vpadne německé armádě do zad. Mobilizace Francie byla v plném proudu a její námořní a pozemní síly byly v plné pohotovosti. Císař měl jen jednu možnost – vrhnout se na Francouze sám.

Němci poslali dotaz, jestli Paříž zůstane neutrální či ne, 31. července. Nedlouho předtím, v dubnu, zvítězili v parlamentu pacifisté. Nový francouzský premiér Viviani

byl také stoupencem míru, snažil se válce vyhnout. Žádný problém, že by tím opustil své ruské „spojence“. Koho zajímá, že Pointcaré slíbil v Petrohradu „válku“. Francie má demokracii a proto názor premiéra nemusí souhlasit s názorem prezidenta. Je velmi pohodlné, když levá ruka není zodpovědná za pravou! V krátkosti, respektovaní francouzští vůdci si hráli na hodného a zlého poldu. Ale neomezovalo se to jen na několik rozhovorů: 31. července, tj. před německým vyhlášením války Rusku, na příkaz francouzského ministra obrany, se francouzské síly stáhly o 10 kilometrů od hranic, „jako důkaz mírových záměrů Francie a aby se vyhnuly náhodným incidentům provokacím“. Bylo to pokračování Greyových „náznaků“ Němcům: nebojte se a směle vyhlaste válku Rusům!

Druhý den, již po vyhlášení války Rusku Německem, se francouzský postoj stal ještě nejistějším. Na žádost Německa dala neuvěřitelně vyhýbavou odpověď: „Francie bude jednat tak, jak vyžadují její zájmy.“ Premiér Viviani byl nucen oznámit mobilizaci 1. srpna a dodal, že „to neznamená válku“. Podle rusko-francouzské smlouvy byla Francie povinna vyhlásit válku Německu, ale místo toho přišla s takovými „mírovými“ výroky! Toto – což bylo porušením „spojenecké“ smlouvy a zradou v první den války – bylo učiněno v předjímání toho, že Němci začnou bojovat pouze s Ruskem, v rozporu s vlastními plány a selským rozumem.

Místo, aby výslovně vyhlásili válku Berlínu, jak byli jako spojenci povinni, sehráli Francouzi skutečnou životní komedii. Motivace našich kolegů z Entente se zdá být dětinská. Ruský velvyslanec v Paříži Izvolskij 1. srpna informoval, že „z politických důvodů... je pro Francii neskutečně důležité, aby její mobilizace nepředcházela německou a aby vypadla jako reakce na ní“, že „by bylo lepší, kdyby válku vyhlásilo Německo, ne Francie“. Francouzský maršál Joffre svým velitelům napsal: „Kvůli ctění morálních pravidel a z imperativních důvodů diplomatické integrity je nezbytné, aby bylo Německo činěno plně zodpovědným za zahájení nepřátelských akcí.“ Zároveň to činí vše mnohem jednodušším – naši věrní „spojenci“ stále chovají své naděje, že Německo lze poštvat výhradně proti Rusku. Proto tedy všechny ty diplomatické cancy.

Právě po těchto odpovědích z Paříže poslal císař telegram Nikolaji II, ve dvě ráno, kdy se pokoušel naposledy zachránit oba. Nyní se celý tajný „spojenecký“ plán stal německému vůdci zjevným. Sir Grey ho podvedl dvakrát: poprvé, když řekl, že Anglie obecně se války nezúčastní, a podruhé, když nutil Německo vyhlásit válku pouze Rusku. Pak, po započetí rusko-německého konfliktu, neměli Němci žádné záruky o neutralitě Paříže, ani od Britů, ani od samotných Francouzů. Paříž mohla kdykoliv velkoryse prohlásit, že zahazuje nepřátelské akce jako věrný „spojenec“ Ruska a vpadnout Německu do zad. Berlín na toto také musel trpělivě čekat.

Možná by se to stalo a francouzští zrádci by vešli do historie, pokud by Němci Paříž neušetřili. V době, kdy francouzská vláda odpověděla Berlínu vágně a nejasně, bylo čekání na ránu do zad zbytečné. Francouzi neslíbili nic specifického a bylo by pro ně zcela

nepochopitelné, kdyby se zdrželi a k válce se nepřipojili. Britové nebyli připraveni na boj, pokud by Němci napadli Francii. Ale aby porušili všechny své plány na rozmístění vojsk, potřebovalo německé velení a sám císař Wilhelm dostat oficiální francouzskou záruku neutrality. Proto, 2. srpna, dala německá vláda ultimátum Belgii a požadovala, aby umožnila německým jednotkám projít přes její území na francouzské hranice, jak se požadovalo ve Schlieffenově plánu. 3. srpna Belgie požadavek Německa odmítla a požádala o pomoc Anglii. Ve stejný den, když pochopilo, že už mu žádné karty do hry nezbyvají, vyhlásilo Německo válku Francii, a stalo se před světem jako nehorázný agresor. Anglie pak dala ultimátum Německu, kde požadovala, aby neporušovalo suverenitu Belgie. Jak jsme již pochopili, Němci to nemohli splnit. 4. srpna Británie vstoupila do války na bílém koni jako obránce belgické svobody...

Zákulisní práce sira Greye přinesla dlouho očekávané ovoce. Pouhých několik dní po započetí německo-ruského a rakousko-srbského konfliktu se záležitosti staly globálními. Nejbrutálnější válka v historii lidstva začala – jako výsledek pečlivého plánování a mistrovské organizace britské vlády. Znamky tohoto pečlivého plánování byly zatím skryté, ale pokud jste si pozorně přečetli literaturu věnovanou první světové válce, prozařuje horami lží zlaté světlo pravdy. V dobových kronikách námořních bitev se dočteme, že loďstvo britského krále vstoupilo do počátku první světové války již plně zmobilizováno. Rozkaz k včasné mobilizaci britských námořníků byl vydán 10. července 1914, dlouho před specifickými akcemi všech ostatních účastníků konfliktu. Náhoda, říkají naši historici. Ale Winston Churchill, který byl v té době na britské admiraltě, řekl něco zcela jiného: „Nikdy v posledních třech letech jsme nebyli lépe připraveni.“ Má pravdu – tak vynikající a skvělé přípravy na válku se nedějí náhodně. Byl to výsledek let systematického úsilí. Byl to výsledek impozantní práce vojenského vedení země, politického vedení, diplomatů a špiónů. Proto bylo provedeno cvičení, pro které námořnictvo údajně zmobilizovalo a odmítlo nechat námořníky odjet na dovolenku. O dva týdny později plně vybavená „mírová“ britská flotila vstoupila do války, aby bránila Belgii před „agresivním“ Německem, jehož mobilizace teprve začala...